

Greenpeace/Umanotera
Trubarjeva 50, p.p.4440, 1000 Ljubljana, Slovenija
t: +386 1 439 48 90 +386 40 871 530
nina.stros@diala.greenpeace.org www.greenpeace.org/slovenia

Stališče Greenpeace-a (s predlaganimi izboljšavami) do:

SHEME TRGOVANJA Z EMISIJAMI
“Osnutek smernice za nadgradnjo smernice 2003/87/EC za izboljšanje in razširitev sistema EU za trgovanje z emisijami”

IN

»PORAZDELITVE BREMENA« med državami članicami

Uvod

---

23. januarja je Evropska komisija predstavila novo zakonodajo s področja podnebja in energetike kot nadgradnjo pomembnejših ciljev določenih na marčevskem vrhu EU leta 2007. Ko bodo ti zakoni končno sprejeti bodo predstavljali svetu stopnjo zaveze in vodilne vloge Evrope v globalnem reševanju problema podnebnega segrevanja.

V tem dokumentu predstavljamo prve predloge Greenpeacea o načini kako okrepiti okoljsko učinkovitost in s tem podnebne ambicije dveh predlogov Evropske komisije:

- *“Osnutek odločbe o prizadevanjih držav članic za zmanjšanje njihovih izpustov toplogrednih plinov, za doseganje obvez skupnosti za zmanjšanje toplogrednih plinov do l. 2020” (COM 2008 17 final)*
- *“Osnutek smernice za nadgradnjo smernice 2003/87/EC za izboljšanje in razširitev sistema EU za trgovanje z emisijami” (COM 2008 16 final)*

Ta dva zakona sta komplementarna, soodvisna in enako bistvena v svoji pomembnosti, glede na to da določata pravila za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov v vseh državah EU ter v vseh glavnih sektorjih.

»Vprašanje dežnika« - obseg podnebnega cilja EU za leto 2020

Temelj podnebnih ciljev, navedenih v prvih dveh predlogih je notranji sporazum EU, sprejet spomladi lani, ko je EU obljubila, da bo zmanjšala svoje izpuste toplogrednih plinov za 30% do l. 2020 (glede na raven iz l. 1990), kot del novega globalnega sporazuma. Na pomladanskem zasedanju vrha EU so se prav tako dogovorili, da se bo EU obvezala samo k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov za 20%, vse dokler ni dogovorjen nov globalni sporazum.

Greenpeace verjame, da je določitev tovrstnega, dvajsetodstotnega zmanjšanja kot podnebni cilj do l. 2020 tako politična, kot znanstvena napaka katero je potrebno pregledati znotraj zakonodaje iz naslednjih dveh razlogov:

- prvi razlog, ki ga je komisija že priznala, je neskladnost tega cilja s ciljem EU za omejitev dviga povprečne globalne temperature pod 2°C v primerjavi s predindustrijsko ravnjo. EU se je obvezala k temu temperaturnemu pragu že pred desetletjem z namenom, da bi preprečila najbolj uničujoče vplive podnebnih sprememb. Samo če se EU obveže k zmanjšanju svojih emisij za najmanj 30% na domačih tleh, bo dejansko spoštovala svoje lastne cilje – zato je ta - 20% cilj - popolnoma samovoljna številka;
- drugi razlog je, da je predlagano zmanjšanje nižje od dogovorjenega razpona za razvite države, doseženega v času mednarodnih pogajanj na Baliu decembra 2007. Razpon zmanjšanja določen za razvite države

dogovorjen na Baliu namreč zagotavlja 25-40% zmanjšanja emisij do 2020.

V luči nedavnih političnih dogovorov sprejetih v okviru razprav o Kjotskem sporazumu po letu 2012 in na podlagi znanstvenih dokazov, usklajenih s ciljem 2°C, Greenpeace poziva države članice EU, da znova preuči to unilateralno obvezo, s čimer bi zagotovila da EU zmanjša svoje »domače« izpuste za 30% do l. 2020, v primerjavi z ravnmi iz l. 1990.

Druga presečna vprašanja – zunanji krediti in okrepitev okvirja ZN za obdobje po l. 2012

V prvih dveh predlogih je Komisiji spodletelo potrditi Konvencijo združenih narodov za podnebne spremembe (UNFCCC) in Kjotski sporazuma za obdobje po 2012. to je še posebej zaskrbljujoče saj je EU popolnoma vpeta v potekajoč proces pogajanj o okvirju ZN za obdobje Kjota po 2012, katera so se uradno pričela pred dvema leti in katera bi se idealno zaključila v Kopenhagnu konec leta 2009. Namesto tega se tekst nanaša na »prihodnji mednarodni dogovor«.

- Greenpeace verjame, da mora biti »sprožilec« za povečanje stopnje ambicije podnebnih ciljev EU (tako za ETS kot za ne-ETS sektorje) neposredno povezan s procesom UNFCCC.

Prav tako smo zelo zaskrbljeni glede dololočb o uporabi zunanjih kreditov po letu 2012 v obeh predlogih. Trenutno dopuščajo občutno uporabo zunanjih kreditov, pridobljenih tako s strani posameznih vlad kakor tudi operaterjev vključenih v shemo trgovanja z emisijami (ETS), kateri lahko prispevajo k uresničevanju ciljev EU.

Najpomembneje je, da ne obstaja nobenih varovalnih mehanizmov v nobenem izmed predlogov glede kvalitete projektov, ki se lahko kvalificirajo po zaključku mednarodnega sporazuma.

To de facto sprejetje velikega števila zunanjih kreditov predstavlja dva glavna rizika. Najprej zmanjšuje pomembnost EU v globalnih pogajanjih glede oblike fleksibilnih mehanizmov (CDM in JI) ali katerekoli nove oblike fleksibilnih mehanizmov po letu 2012. razglša da so vlade EU ter njena industrija pripravljene kupiti velik del zunanjih kreditov neglede na njihovo obliko in kvaliteto. Kot drugo izključuje rezultat teh pogajanj. V okviru kjotskega sporazuma po 2012 mora EU zagotoviti pravico katerim prekomorskim projektom bodo vlade – in evropska industrija skozi ETS - namenile prednost in katere, če katere, želijo izključiti.

- Bolj logičen pristop za države EU bi bil da najprej zagotovijo zadostno raven domačega zmanjšanja do leta 2020 (skupno 30% zmanjšanje v primerjavi z ravnjo iz l.1990). zunanji krediti bi bili nato dovoljeni za uporabo kot dodatek k temu minimalnemu naporu kakor bi morali ustrezati tudi strogim kriterijem (dokazati svojo podnebno korist ter zagotavljati okoljsko integriteto). Greenpeace verjame, da bi morali biti v prihodnosti eksplicitno izključeni zunanji krediti v sledečih primerih: ponori, zajemanje in shranjevanje ogljika, projekti velikih hidroelektrarn in seveda jedrske elektrarne. Snovalci projektov morajo zagotoviti dokaz ali imajo vsi projekti dodano vrednost in prijaznost okolju.

Kot zadnje se popolnoma zavedamo, da so razlogi za uporabo leta 2005 kot izhodiščnega leta za določanje ciljev EU za ETS in ne-ETS sektorje popolnoma tehnični (i.e. pomanjkanje razpoložljivih podatkov).

- V interesu konsistentnosti s trenutnimi cilji UNFCCC, kakor tudi kontinuitete ter primerljivosti, se mora skupni cilj EU tudi nadalje sklicevati na leto 1990 kot izhodiščno leto. Porazdelitev tega cilja med države in sektorje v okviru te zakonodaje je notranja zadeva EU. Vendar je izrednega pomena da se v kontekstu globalnih pogajanj EU vedno sklicuje in vzdržuje leto 1990 kot izhodiščno leto.

„Porazdelitev bremena“ med državami članicami

“Osnutek odločbe o prizadevanjih držav članic za zmanjšanje njihovih izpustov toplogrednih plinov, za doseganje obvez skupnosti za zmanjšanje toplogrednih plinov do l. 2020”

Kot razloženo zgoraj Greenpeaceova prva kritika leti na obseg celotne količine zmanjšanja izpustov v ne-ETS

sektorju, saj le-to ni bilo zastavljeno v skladu z uresničitvijo 30% zmanjšanja izpustov do l. 2020 s strani EU, temveč namesto tega izhaja iz nezadostnega 20% zmanjšanja.

V trenutnem tekstu obstaja določena omejitev maksimalnega zmanjšanja izpustov za katerokoli državo članico. Po našem mnenju bi morala vsaka država članica zmanjšati svoje izpuste tako, da enakovredno prispeva k uresničevanju cilja EU kot celote - to pomeni 30% zmanjšanje izpustov na domačih tleh. V določenih primerih bo to pomenilo postavitev ciljev zmanjšanja, ki so občutno bolj ambiciozni kot maksimalno zmanjšanje, določeno v trenutnem predlogu. V dopolnilo k temu ne obstaja nobene prave obrazložitve za vključitev teh omejitev v »odločitev«, ne glede da je samo omenjena v preambularnem tekstu.

- Omejitev maksimalnega zmanjšanja izpustov za katerokoli državo članico mora biti izbrisana iz preambularnega teksta predloga.

Predlog dodatno že določa število kreditov iz zunanjih projektov, ki se jih lahko uporabi za doseganje vsakega posameznega nacionalnega cilja, kot je to trenutna praksa v okviru Kjotskega protokola preko »čistega razvojnega mehanizma«.

- Kot navedeno prej, Greenpeace poziva za strog nadzor kvalitete katerihkoli zunanjih kreditov, ki bodo nato uporabljeni na vrh 30% domačega zmanjšanje izpustov.

Predlog Komisije prav tako dovoljuje trgovanje med državami članicami za katerekoli »preostale« zunanje kredite.

- Pravno besedilo ki dovoljuje trgovanje med državami članicami z njihovimi neuporabljenimi kvotami zunanjih kreditov mora biti izbrisano.

Kot omenjeno prej, dodatno skrb predstavlja uporaba leta 2005 kot izhodiščnega leta za zmanjšanje izpustov, namesto leta 1990, ki se v praksi najpogosteje uporablja za obveze Kjotskega protokola, določene za obdobje 2008-2012. Sklicevanje na leto 2005 bo rezultiralo z nezaželenimi učinki – države EU, ki so pokazale zgolj majhen napredek v relaciji do doseganja lastnih podnebnih ciljev v okviru kjotskih obvez do leta 2005 bodo imele manj stroge cilje (kot bi jih imele, v kolikor bi naredile več). To se nanaša na vse »lenuhe«, kot so Španija, Italija, Luksemburg, Austria, Irska, Danska, Portugalska, Slovenija, Grčija...

- Ta nezaželjena posledica spremembe izhodiščnega leta na l. 2005 mora biti popravljena ob določanju individualnih ciljev za l. 2020.

Ena izmed pomanjkljivosti kjotskega protokola je, da so bili cilji posameznih držav določeni v letu 1997 za obdobje 2008-2012, i.e. med določitvijo ciljev in ciljnim letom je več kot desetletje. Kar se je zgodilo v praksi je, da veliko vlad ni uspelo sprejeti potrebnih podnebnih politik, z pričakovanjem da bodo njihovi naslednji opravili to namesto njih. Sedaj se moramo naučiti iz obstoječe izkušnje, ki nam jo je dal kjoto ter izboljšati njegovo drugo obvezujočo obdobje z določitvijo tako kratkoročnih kot dolgoročnih ciljev.

- EU in države članice morajo prav tako sprejeti vmesne cilje za leto 2015.

Kot zadnje, predlog ne vsebuje nobenega mehanizma za nadzor skladnosti (compliance mechanism), potrebnega za določitev kazni, s katerimi bodo soočene države članice, v kolikor ne bodo spoštovale svojih individualnih podnebnih obvez. To je kritična pomanjkljivost, ki jo je nujno potrebno odpraviti.

- Kazni za države članice ki ne bodo uresničile svojih individualnih obvez (za leto 2015 in 2020), morajo biti določene na podoben način, kot so določene v smernici trgovanja z emisijami.

Shema trgovanja z emisijami

“Osnutek smernice za nadgradnjo smernice 2003/87/EC za izboljšanje in razširitev sistema EU za trgovanje z emisijami”

Prag (skupna količina potrebnega zmanjšanja izpustov toplogrednih plinov za vso EU): Kot je bilo poudarjeno že prej, komisija predlaga prag na nivoju celotne EU, določen od zgoraj navzdol, z odpravitvijo nacionalnih razdelitvenih načrtov ter zagotovitvijo, da lahko vsa podjetja v istem sektorju, ne glede na državo, širom Evrope delujejo po enakih ETS. Prag za celotno EU bo določen glede na celotno (torej nezadostno) zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov za 20% do l. 2020, v primerjavi z ravno iz l. 1990. Za izpuste, ki jih zajema ETS, to pomeni 30% zmanjšanje glede na raven iz leta 1990, oziroma 20% zmanjšanje glede na leto 2005. Podobno kot pri odločitvi za »porazdelitev bremena«, v trenutku ko bo dogovorjen nov cilj EU v okviru mednarodnih pogajanj, bo prag za ETS spremenjen skozi »sprožilec« v zakonodaji.

Greenpeace pozdravlja prag na nivoju celotne EU, določen od zgoraj navzdol kateri zagotavlja da vsa podjetja v določenem sektorju delujejo po enakih ETS pravilih po vsej Evropi, vendar zhteva da prilagodi, da bo v skladu s celotnim zmanjšanjem izpustov toplogrednih plinov znotraj EU za 30% do leta 2020.

Avkcioniranje: zelo pozitiven del nove zakonodaje je da bo velika večina dovoljenj sedaj prodana na dražbah, kljub temu da je v veliko sektorjih to bilo odloženo vse do leta 2020. To je še posebej težko opravičiti za sektorje kot je letalstvo in rafinerije. Greenpeace podpira 100% avkcioniranje kot edino pošteno in učinkovito porazdelitveno metodo ki izključuje »lahke dobičke« ter vplejuje načelo »onesnaževalec plača«. Dodatno k temu bi gede na današnje ravni, polno avkcioniranje ustvarilo okrog 50 milijard EUR letno, ki bi – v kolikor bi se porabili za dodatne okolju prijazne ukrepe – lahko povečali indirektni pozitivni vplivi sheme trgovanja z emisijami.

Kakovost zunanjih kreditov: Trenutni kriteriji kakovosti zunanjih kreditov so omejeni na določene minimalne zaščitne ukrepe pri proizvodnji hidroelektrike ter izključenost kreditov iz ponorov¹ iz sheme trgovanja. Nekateri izmed zunanjih projektov, ki se trenutno financirajo preko sheme trgovanja so vprašljivega učinka (kar pomeni, da bi se po vsej verjetnosti zgodili v vsakem primeru, iz česar sledi, da bi se sredstva lahko porabila za druge projekte, takšne, ki bi imeli dodano podnebno vrednost) ali celo okoljske integritete. Na podlagi zgoraj navedenega je naslednji obžalovanja vreden element tega paketa po našem mnenju odsotnost kakovostnih varoval glede na vrste projektov, sprejemljivih za obrate v EU, potem ko bo dosežen mednarodni dogovor.

XX

Greenpeace kontakt v Sloveniji
Nina Štros, vodja projekta, nina.stros@diala.greenpeace.org, tel:040/871-530

Greenpeace EU Unit kontakt
Mahi Sideridou, EU Climate & Energy Policy Director, Tel +32 496 122094

---

¹ Uveljavljanje kreditov za ogljik, shranjenih v gozdovih in ostalem rastlinstvu (»ponorih«) je ena izmed najbolj spornih in problematičnih zadev v okviru kjotskega protokola. Ponori niso stalni in se lahko zelo hitro spremenije v ogljikovo časovno bombo. Prav tako se jih zelo težko nadzoruje.